

Univerzitet u Tuzli

Ekonomski fakultet

PODUZETNIŠTVO U TURIZMU

Školska 2019/2020 godina

Dr. sci. Bahrija Umihanić, red.prof.

- e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba i bahrijau@bih.net.ba
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 309
- **KONSULTACIJE**
- Utorak : **10:15 -12:00**

Dr. sci. Selma Smajlović

- e-mail: selma.smajlovic@untz.ba i selmasmajlovic12@gmail.com
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 26B
- **KONSULTACIJE**
- Utorak : **10:15 -11:00**

Sadržaj nastavnog programa

- Uvod i teoriju i praksu poduzetništva
- Područja poduzetništva u turizmu

- Proces poduzetništva u turizmu (Uvod u poduzetništvo)
- Razvijanje uspješne poslovne ideje u turizmu (Prepoznavanje prilika i generiranje ideja)

- Razvijanje uspješne poslovne ideje u turizmu (Analiza izvodljivosti; Analiza privredne grane i konkurencije)

- Razvijanje uspješne poslovne ideje u turizmu (Razvijanje efikasnog poslovnog modela; Pisanje poslovnog plana/poduzetničkog projekata)

- Pokretanje poduzetničkog poduhvata u turizmu

- Poduzetništvo u turističkoj destinaciji
- Poduzetništvo i inovacije u turizmu

- Poduzetništvo i inovacije u turizmu

- Trendovi od interesa za razvoj poduzetništva u turizmu
- Institucionalni okvir za razvoj poduzetništva u turizmu

- Karakteristike turistilke ponude poduzetništva u turizmu
- Posjeta turističkoj destinaciji

- Posjeta preduzećima koja posluju u području turizma

Usljed izmijenjenih okolnosti izazvane odlukom o proglašenju stanja nesreće uzrokovanog pojavom koronavirusa (COVID-19) očito je da nećemo biti u prilici realizirati posjetu preduzeću/destinaciji koja posluje u području turizma. Zbog toga ćemo razdvojiti predavanja predviđena za šesti termin na dva predavanja i više naglasaka stviti na temu „Poduzetništvo i inovacije u turizmu”

Trendovi od interesa za razvoj poduzetništva u turizmu

Međunarodno relevantni trendovi od interesa za razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu

- Sveprisutni proces globalizacije na različite se načine, posredno i neposredno, odražava na turističko privređivanje u svim zemljama svijeta.
- **Pojavni oblici procesa globalizacije:**
 - opća raspoloživost i laka dostupnost svim relevantnim informacijama,
 - novi (i sve inovativniji) načini tržišne komunikacije,
 - novi (i sve brojniji) kanali prodaje,
 - sve pristupačnije cijene avioprijevoza, kao i
 - pojačan interes svevećeg broja ljudi ne samo za upoznavanjem različitih zemalja/kultura, već i lokalnih običaja i načina života.
- U takvom makro-okruženju, poslovanje MSP-a u turizmu obilježava stalno zaoštavanje konkurentske utakmice i to ne samo na nacionalnoj razini, već i na razini svake pojedine, šire ili uže shvaćene, turističke destinacije.

Međunarodno relevantni trendovi od interesa za razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu

- U svakodnevnoj borbi za tržišno preživljavanje, mali i srednji turistički poduzetnici prisiljeni su na kontinuirano osmišljavanje novih i/ili inoviranje postojećih strategija tržišnog nastupanja kako bi naglasili vlastite konkurentske prednosti u odnosu na stalno rastući broj potencijalnih takmaca.
- Osmišljavanje novih i/ili inoviranje postojećih strategija tržišnog nastupanja podrazumijeva sve veću kako marketinšku, tako i sadržajnu, tematsku i/ili proizvodnu diferencijaciju i to ne samo u cilju osiguranja tržišne prepoznatljivosti i/ili poželjnosti, već i radi uspješnog zadovoljavanja različitih preferencija sve brojnijih potrošačkih segmenata.

Strateški okvir djelovanja malih i srednjih poduzetnika u turizmu

Relevantni tržišni trendovi od interesa za osnivanje, rast i/ili razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu.

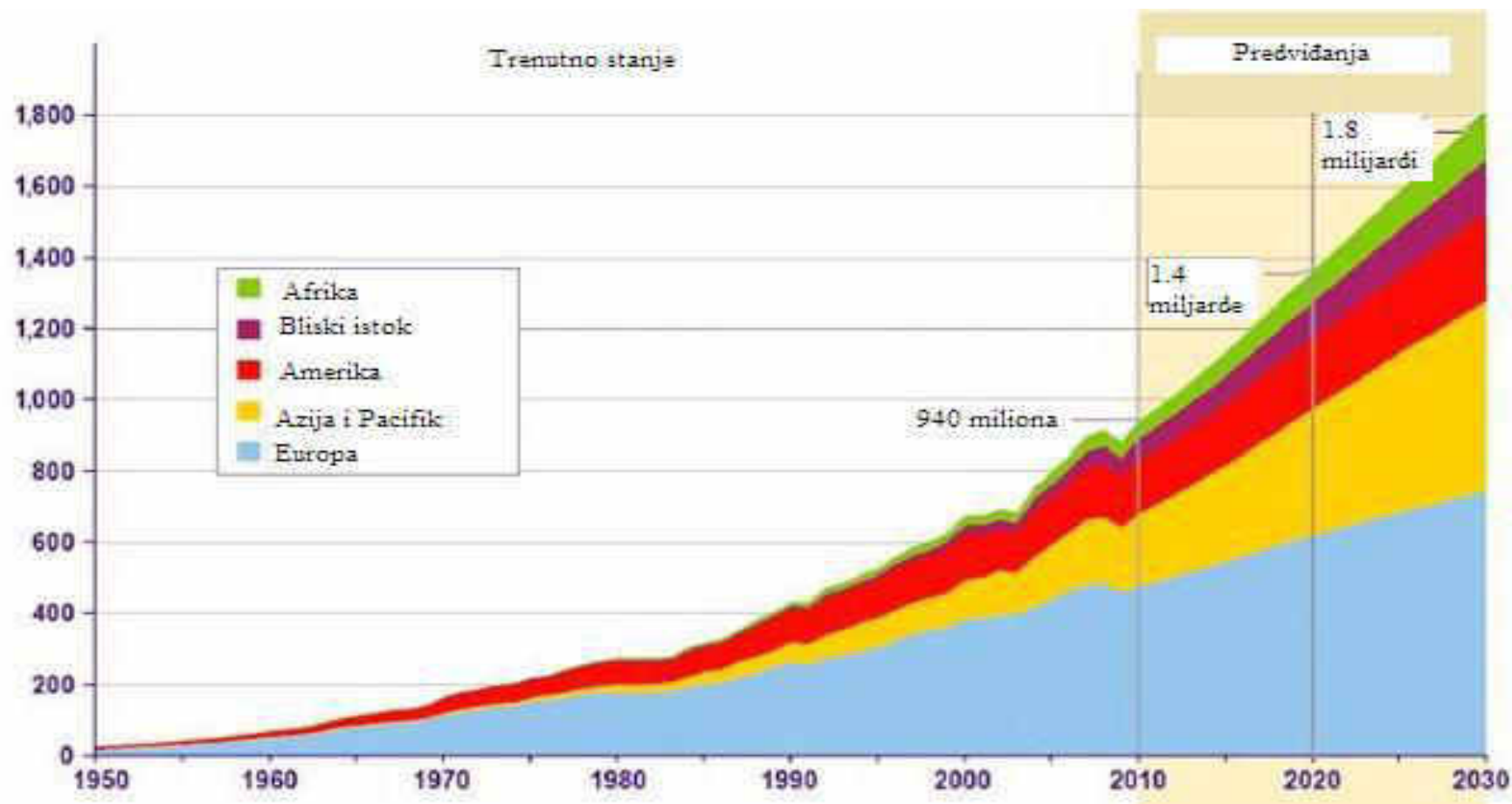
- Sve veći naglasak na osiguranje maksimalne kvalitete ponuđene usluge..
- Maksimalna posvećenost ekološki i društveno odgovornom poslovanju.
- Kreiranje doživljaja, a povezano s pojavom i brzim rastom broja tzv. 'novih' turista.
- Sve veća potreba za 'krojenjem usluge po mjeri' ne samo različitih specijaliziranih potrošačkih segmenata.
- Potreba za stalnim podizanjem razine znanja i vještina.
- Pojačano korištenje 'on-line' poslovnog komuniciranja na svim razinama poslovanja.
- Pojačano poslovno povezivanje/udruživanje različitih i/ili raznorodnih ponuđača turističkih usluga.
- Sve bolja dostupnost primjera 'dobre poslovne prakse' i njihova efikasna diseminacija.

Plan aktivnosti EU na području turizma (2010)

'Europe, the world's No 1 tourist destination – a new political framework for tourism in Europe'

- Plan aktivnosti koji ima za cilj osigurati konkurentnost, suvremenost, održivost i odgovornost europskog turizma kroz sljedeće četiri ključne poluge:
 1. Poticanje konkurentnosti turističkog sektora kroz (i) diversifikaciju ponude, (ii) inventivno korištenje ICT, (iii) unapređenje znanja i vještina zaposlenih, (iv) produljenje sezone kao i kroz (v) povećanje razumijevanja važnosti turizma za gospodarski i društveni razvoj;
 2. Promoviranje razvoja održivog, odgovornog i visoko kvalitetnog turizma;
 3. Učvršćivanje imidža Europe kao održive i visoko kvalitetne turističke destinacije; te
 4. Maksimiranje potencijala EU politika/financijskih instrumenata.

Kvantitativni trendovi u turizmu

Izvor: UNWTO, 2018.

Osam megatrendova u turizmu

- 1. Globalizacija.** Različitost zajednica, tehnološke promjene i liberalizacija tržišta povećavaju mobilnost ljudi i smanjuju prepreke fizičkih granica.
- 2. Demografske promjene.** Dvije najznačajnije pojave u dijelu demografskih promjena su porast broja stanovnika (ali po opadajućoj stopi rasta) i starenje stanovništva. Procjenjuje se da će u 2020. godini oko 20% evropske populacije biti starije od 65 godina. Ovaj dio stanovništva ima značajnu kupovnu moć i više slobodnog vremena za putovanja. Pored starenja stanovništva, broj domaćinstava sa jednom ili dvije osobe će se povećati. **Demografske promjene imat će značajan uticaj na budući razvoj turizma. Uticat će na tipove turista koji će putovati, odakle i gdje će putovati, vrstu smještajnih kapaciteta koju će odabirati i aktivnosti koje će na putovanjima poduzimati.**
- 3. Tehnološke promjene.** Razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija, poput Interneta su u potpunosti izmijenili poslovanje i lanac vrijednosti u turizmu.

Osam megatrendova u turizmu

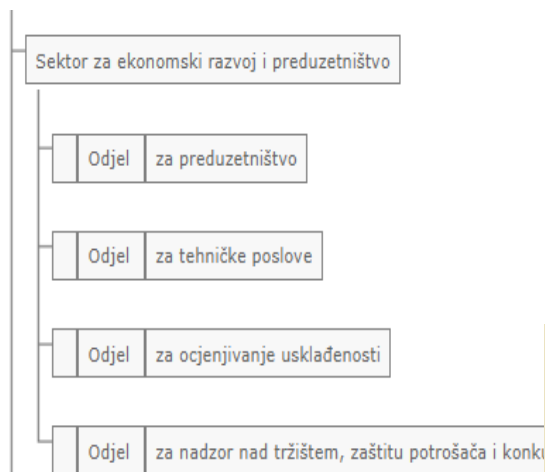
- 4. Ekonomija doživljaja/iskustva.** S obzirom na obimnu ponudu, kada postaje teško razlikovati proizvode i usluge prema kvaliteti, potrošači sve više traže ostale faktore na temelju kojih će temeljiti svoj izbor. **Turisti su u potrazi za novim/bogatijim/dubljim iskustvima odnosno iskustvima za pamćenje.**
- 5. Prilagođavanje.** Potrošači traže rješenja „po mjeri“ koja odgovaraju njihovoj ličnost. Društvo se više ne može podijeliti na homogene ciljne grupe, već se sastoji od mnogo manjih tržišnih niša.
- 6. Održivost.** Zabrinutost zbog klimatskih promjena, zagađenja životne sredine i socijalnog blagostanja vodi ka povećanju tražnje u okviru ekološki, društveno i ekonomski odgovorne potrošnje. **Ovaj trend je pojačan zakonodavnim inicijajama usmjerenim ka podsicanju potrošača i kompanija da djeluju na održiviji način.**
- 7. Zdravlje i wellness.** Povećava se tražnja usmjerena ka zdravlju i wellness-u, kao aktivnosti u slobodnom vremenu.
- 8. Poslovni modeli zasnovani na niskim troškovima.** Ovi poslovni modeli sve uspješnije prodiru na tržište svodeći proizvode i usluge na njihove najosnovnije komponente.

Institucionalni okvir za razvoj poduzetništva u turizmu

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

<http://www.mvteo.gov.ba/>

Nadležnosti:

- Makroekonomske analize i prognoze ekonomskog razvoja BiH
- Saradnja sa međunarodnim institucijama i organizacijama
- Saradnja s domaćim i stranim naučno-istraživačkim institucijama
- Priprema ugovora, sporazuma i drugih akata za projekte i programe ekonomske obnove i razvoja
- Programi i projekti bilateralnih i multilateralnih donacija i kredita za ekonomsku obnovu i razvoj
- Koordinacija međunarodne ekonomske pomoći BiH izuzev dijela koji se odnosi na pomoć Evropske unije
- Priprema bilateralnih i multilateralnih sporazuma i drugih akata vezano za ekonomsku obnovu i razvoj BiH
- **Razvoj poduzetništva**
- **Podrška razvoju malih i srednjih poduzeća**
- **Promocija malih i srednjih poduzeća**
- **Izrada prednacrtā, nacrtā i prijedloga zakona, drugih propisa iz predmetne oblasti**
- Izrada tehničkih propisa usvajanjem direktiva novog pristupa EU u domaće zakonodavstvo
- Ocjenjivanje usklađenosti proizvoda sa zahtjevima iz propisa koji su na snazi u BiH
- Imenovanje tijela za ocjenjivanje usklađenosti
- Davanje stručnih obavještenja i pravnih mišljenja iz oblasti nadzora nad tržištem, zaštite potrošača i konkurencije

Mirko Šarović, ministar

Brankica Pandurević, pomoćnik ministra za Sektor Ekonomski razvoj i poduzetništvo

Edita Perić, šef Odjela za poduzetništvo

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

<http://www.fmrpo.gov.ba/ba/poduzetnistvo>

Sektor za poduzetništvo

vrše se slijedeći poslovi i to:

Prati provođenje zakona i pod zakonskih propisa kojim se uređuju uvjeti i način poslovanja privrednih subjekata male privrede, prati stanje u području poduzetništva i predlaže, koordinira i provodi mjere i aktivnosti za sustavni razvoj poduzetništva kroz promidžbu, izobrazbu, informiranje, stručnu pomoć, fomiranje poticajnih sredstava, izgradnju institucionalne podrške, potporu inovatora i usklađivanje pravnih propisa.

Amir Zukić, ministar

Jozo Bejić, sekretar

Sead Dziho, pomoćnik ministra
za poduzetništvo

Obavlja stručne poslove koji se odnose na međunarodnu suradnju Federacije u području male privrede, provodi mjere za poticanje međunarodne suradnje, izvoza i ulaganja u subjekte male privrede, tijelima uprave, jedinicama lokalne uprave, stručnim i znanstvenim institucijama i predstavnicima poduzetnika, sudjeluje u izradi prednacrtu, nacrtu, prijedloga zakona i drugih propisa iz nadležnosti Sektora i izradi prijedloga ugovora, te obavljanje i drugih poslova iz djelokruga Sektora.

Vlada Tuzlanskog kantona

Ministarstvo privrede

<http://www.vladatk.kim.ba/o-ministarstvu>

Ministarstvo privrede

MINISTARSTVO PRIVREDE

Aktivnosti ministarstva

O ministarstvu

Javne nabavke, zakoni,
pravilnici i izvještaji

Adresa: Rudarska 57, Tuzla
Tel : ++ 387 (0)35 369 327
Fax : ++ 387 (0)35 369-332
e-mail : mp@tk.kim.ba

MINISTAR
OSMAN PUŠKAR

Izbor lokacije ▾ Informacije Razvojni dokumenti Registracija ▾ Investiranje ▾ Finansiranje ▾ Baze podataka ▾ Zakonski okvir ▾ Kontakti

Početna > Tuzlanski kanton

Novosti i aktuelnosti

<http://mrp.tk.gov.ba/news?oid=16>

Ministarstvo privrede vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na:

-
- predlaganje propisa, projekata i programa koji podstiču ulaganja u razvoj privrede Kantona;
- saradnja sa naučnim i stručnim institucijama, naučnotehnološkim parkovima i poslovnotehnološkim inkubatorima u zastupanju interesa razvoja Kantona;
- praćenje implementacije usvojenih projekata i informisanja o ostalim pitanjima bitnim za ostvarivanje procesa razvoja Kantona;
- koordinaciju rada sa resornim ministarstvima u Kantonu, lokalnom samoupravom, stranim vladinim i nevladinim organizacijama čija se djelatnost odnosi na razvoj, poduzetništvo, obrtništvo i poduzetničku infrastrukturu;
- podršku jačanju konkurentnosti subjekata male privrede, promocija poduzetništva i obrtništva kao i sistemsko podsticanje razvoja privrede Kantona;
- pripremanje nacрта i prijedloga zakona i drugih propisa iz nadležnosti Ministarstva i donošenje provedbenih propisa kada je to zakonom određeno;
-

Grad Tuzla

Služba za razvoj, poduzetništvo i društvene djelatnosti

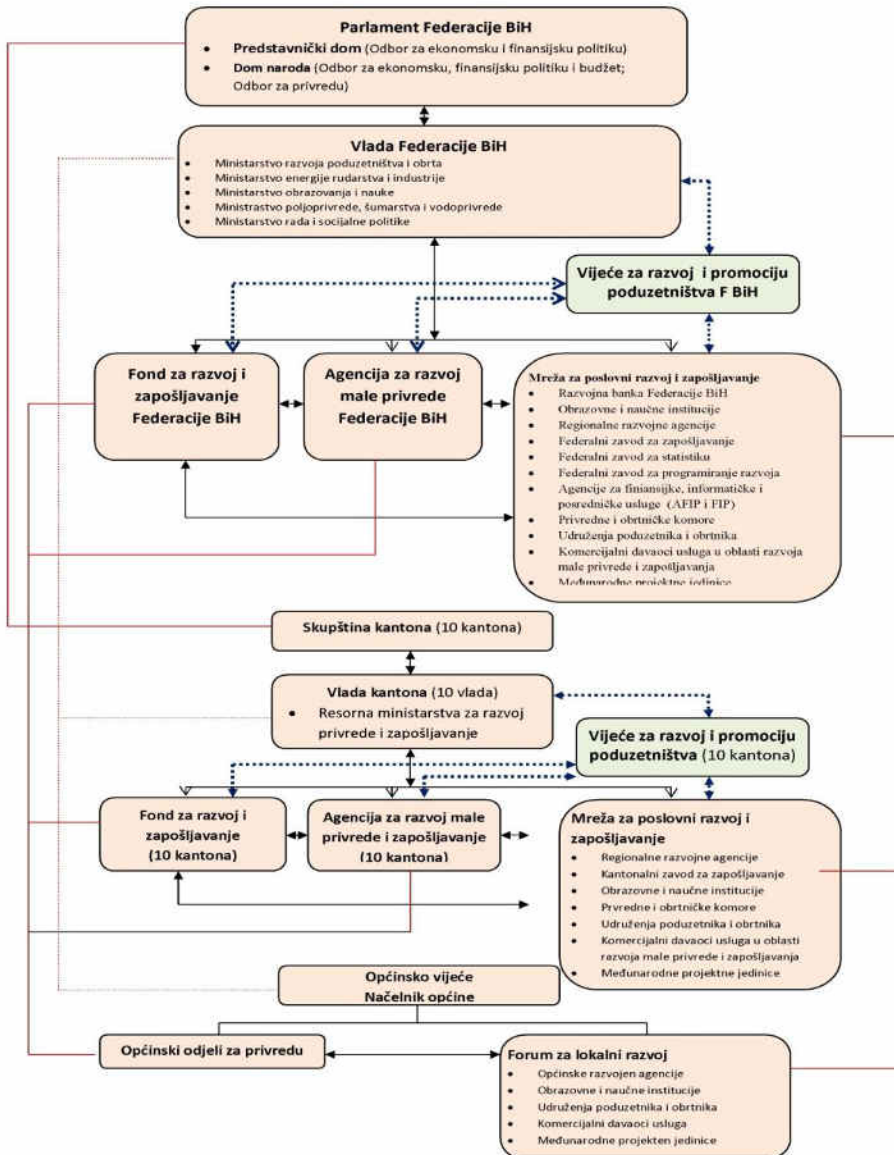
<http://grad.tuzla.ba/sluzba-za-razvoj-poduzetnistvo-i-drustvene-djelatnosti/>

The screenshot shows a web browser window with the URL <http://grad.tuzla.ba/sluzba-za-razvoj-poduzetnistvo-i-drustvene-djelatnosti/>. The page header includes the contact information for Grad Tuzla: phone number +387 35 307 307 and email tuzla@tuzla.ba. The navigation menu contains links for Početna, Gradonačelnik, Gradsko vijeće, Gradska uprava, O Tuzli, Turizam, and Manifestacije. A search bar is present on the left. The main content area features the title "Služba za ekonomski razvoj i društvene djelatnosti" and a date of 19. studenoga 2014. Below this, there is a table with two columns: "Služba za ekonomski razvoj i društvene djelatnosti" and "Pomoćnik gradonačelnika za Službu za ekonomski razvoj i društvene djelatnosti". The name "MA Zijad Lugavić, dipl. oec." is listed under the second column. A "Nadležnosti" (Responsibilities) section is also visible.

- prati stanje i provodi utvrđenu politiku, izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata u oblasti razvoja i poduzetništva,
-
- pruža podršku potencijalnim investitorima i postojećim privrednicima, sa fokusom na poboljšanje uslova za poslovanje, otvaranju mogućnosti za nova ulaganje te pružanje informacija o raspoloživim programima podrške i podsticajima na lokalnom i drugim nivoima,
- koordinira izgradnju i upravljanje poduzetničkom infrastrukturom
-
- radi na promoviranju i unapređenju turizma i privrednih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske i druge turističke usluge ili obavlja drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na području Grada Tuzla,
- radi na promoviranju Grada Tuzla u zemlji i inostranstvu kao povoljnog mjesta za ulaganje, poslovanje i život,
-
- obavlja poslove vezane za pitanja mladih,

Institucionalni okvir za razvoj poduzetništva u F BiH

Bahrija Umihanić u knjizi „Planiranje razvoja male privrede u Federaciji BiH”

Preporuke

- Unaprijediti regulatorni i institucionalni okvir na nivou BiH kako bi se olakšao razvoj male privrede na nivou Federacije BiH, a prije svega: (1) usvojiti Zakon o promociji poduzetništva i malih i srednjih preduzeća, (2) formirati Vijeće za razvoj i promociju poduzetništva, (3) zraditi i usvojiti Strategiju razvoja poduzetništva i MSP-a za period 2012.-2015. godina, (4) osnovati Fond za razvoj poduzetništva i Agenciju za MSP-a.
- Unaprijediti regulatorni i institucionalni okvir na nivou Federacije BiH na način što će se na nivou Federacije osnovati slijedeće institucije: Vijeće za razvoj i promociju poduzetništva, Fond za razvoj i zapošljavanje, te Agencija za razvoj male privrede.
- Unaprijediti regulatorni i institucionalni okvir na nivou kantona i općina obavezujući ih odredbama Zakona o poticanju male privrede Federacije BiH na formiranje institucija na istim principima na nivou kantona, kao i na nivou Federacije BiH, s tim da bi njihov kapacitet bio srazmjeran potrebama i mogućnostima kantona.

Strateški okvir za razvoj poduzetništva u turizmu

Strategije i zakoni kojima se uređuje oblast turizma u Bosni i Hercegovini

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

- Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018.
- Zakona o turističkoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/09.)
- Zakon o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, 2017. (Prijedlog)
- Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.
- Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

REPUBLIKA SRPSKA

- Strategija razvoja turizma Republike Srpske za period 2011.-2020.
- Zakon o turizmu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske broj: 45/17 od 18.05.2017)

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Slika 28. Dugoročni ciljevi razvitka turizma F BiH

EKONOMSKI:	SOCIO-KULTURNI:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turizam kao pokretač razvoj gospodarstva u cjelini 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rast kvalitete života lokalnog stanovništva, blagostanje
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rast investiranja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sigurnost za lokalno stanovništvo i turiste
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poduzetništvo, obrtništvo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Očuvanje kulturno-povijesne baštine
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veće zapošljavanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Očuvanje lokalnog identiteta u uvjetima globalizacije
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećavanje turističke potrošnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prožimanje kultura
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proizvodnja autohtonih proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povezivanje ljudi
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smanjenje uvozne komponente 	Zaštita okoliša:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cjelogodišnje poslovanje (sezonalnost ponegdje nemoguće izbjeći) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaštita prirodnih resursa, ekostandardi
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Viša kvaliteta smještajnih objekata 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Racionalno korištenje energije
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Primjerena struktura smještajnih kapaciteta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unaprjeđenje infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj novih turističkih proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitoring zagađenja
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osvajanje novih tržišta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprječavanje vizualnog zagađenja prostora, prostorno planiranje
<ul style="list-style-type: none"> ▪ KVALITETA 	

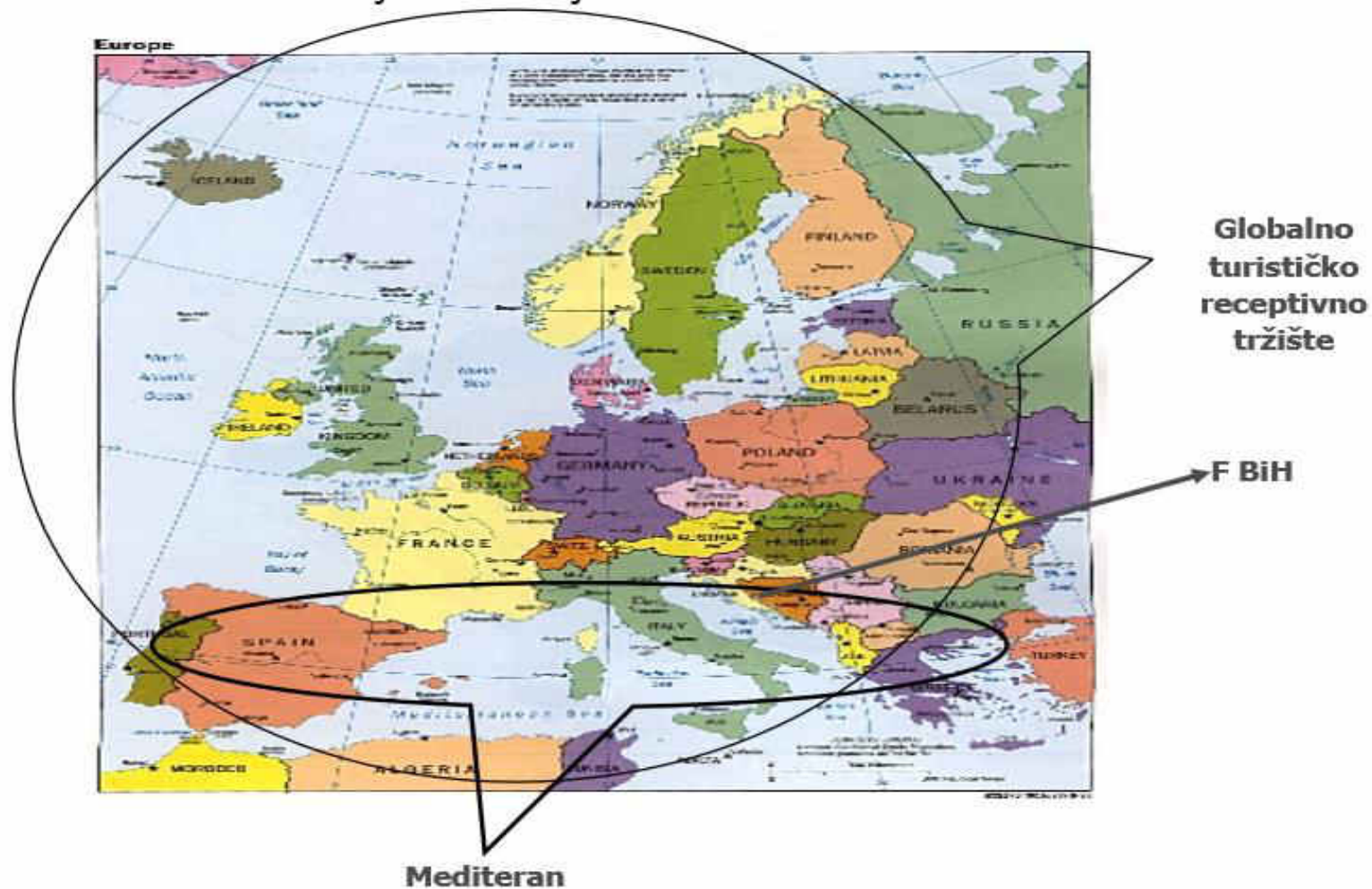
Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Slika 30. Vizija turizma F BiH ususret 2018. godini

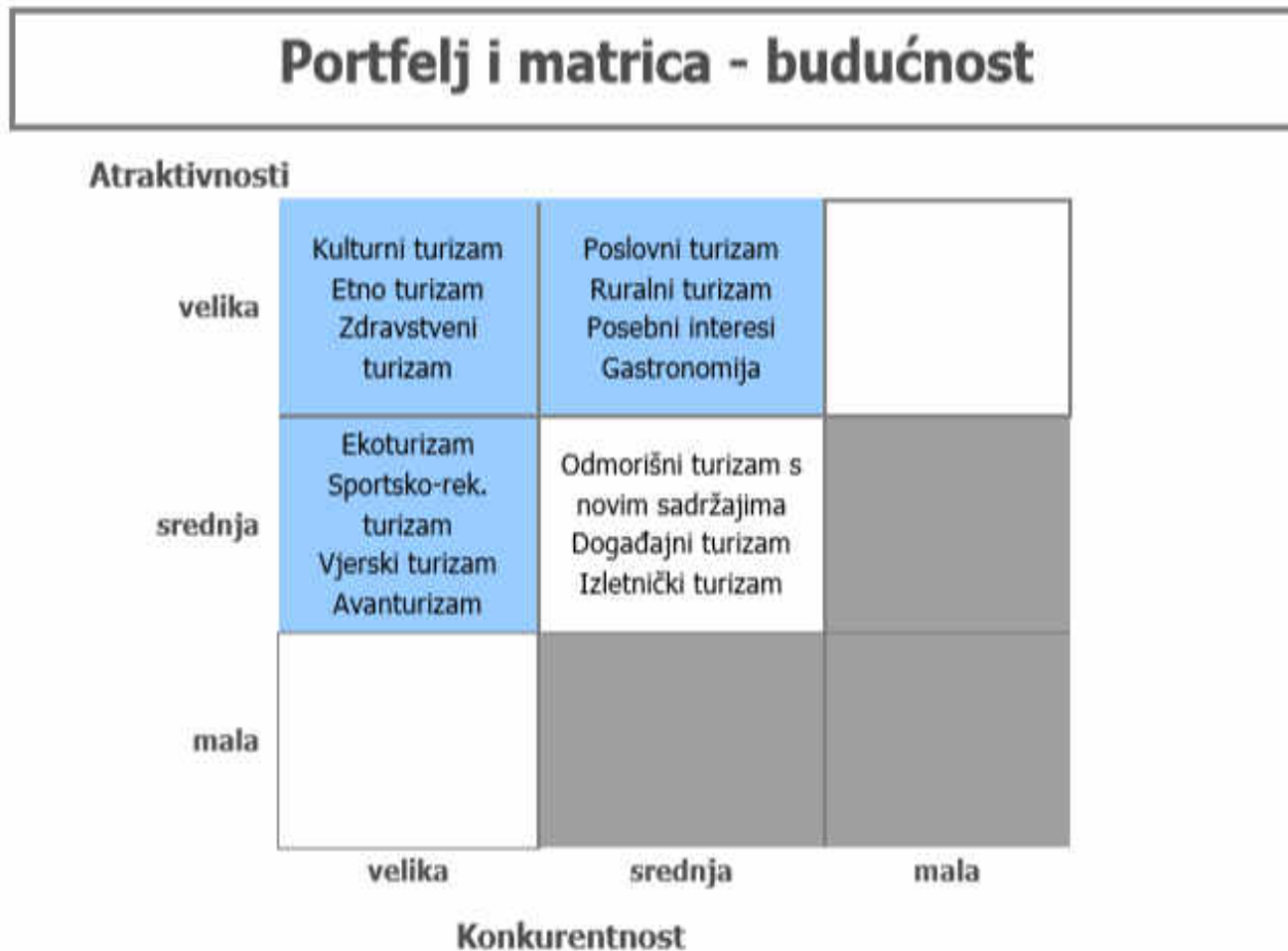
Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Slika 35. F BiH u okruženju konkurencije

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Slika 33. Matrica proizvoda turizma F BiH 2018. godine

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

6.1.3. Tuzlanski kanton

OPĆI PODACI:

- > Površina: 2.649 km²
- > Broj stanovnika: 502.862
- > Sjedište (grad): Tuzla

Osnovna obilježja i percepcija

Prepoznatljiva obilježja	Mineralno termalni izvori vode Terme i vodotoci, jezera Flora i fauna, Kulturno-povijesno naslijeđe
Percepcija prostora	Zdravlje i oporavak Milenijsko kulturno-povijesno naslijeđe Izazovi prirodnog bogatstva
Stupanj turističke valorizacije	Visok, u procesu trajnog unapređenja turizma kao „metode razvoja”
Turistička razvijenost	Zavidna, utemeljena na ozbiljnoj organizaciji
Razvojni potencijal	Iznimno veliki

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Slika 38. SWOT analiza Tuzlanskog kantona

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Mineralno termalni izvori • Arheološko i geološko naslijeđe • Netaknuta priroda, flora i fauna • Prostorni plan • Vrijedna dokumentacija za razvoj turizma • Multikulturalnost • Gostoljubivost • Prometni položaj 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekontrolirano korištenje prostora • Prometna infrastruktura • Zakonodavna i poticajna podrška • Educiranost kadrova • Promocija • Svijest o okolišu i turizmu • Smještajni kapaciteti
PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)
<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno prirodno, arheološko, povijesno naslijeđe • Tranzitni turizam • Razvoj komplementarnih djelatnosti • Atraktivni turistički proizvodi • Aktivno sudjelovanje Sveučilišta • Multidestinacijski proizvodi 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonodavne i poticajne politike • Konflikti razvojnih opcija • Zaostajanje prometne infrastrukture • Divlja gradnja • Sporo jačanje svijesti o okolišu

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Tuzlanski kanton obiluje atrakcijama:

Tuzla	Arheološki parkovi; Panonsko jezero koje se neposredno nastavlja na sportsko-rekreativni kompleks Slana Banja; školovani slikari Đorđe Mihajlović i Adela Ber-Vukić; Most sa kipovima, Bacač diska, Leda
Gradačac	Građevina Sviračka džamija; jedna od najstarijih biblioteka u BiH; ovo područje je poznati voćarski kraj u kojem se svake godine održava sajam šljiva; termalno lječilišni kompleks Ilidža; umjetna jezera Hazna i Vidora
Gračanica	Ahmed-pašina ili Bijela džamija iz 1595.; sahat kula i medresa; izvori termomineralne vode; novoizgrađeni hoteli i brojni moteli
Srebrenik	Srednjovjekovni grad Srebrenik; uzgajalište fazana
Lukavac	Akumulacijsko jezero Modrac; jezero Bistrac, izletišta Svatkovac
Živinice	Džamija u Džebarima – najstarija džamija na području Tuzlanskog kantona; drvena džamija u Priluku, Djedinske planine, Dunajveća vode, Tupkovići sa izvorom rječice Gračanice
Kladanj	Bogatstvo šuma, kompleks odmarališta na „Muškoj vodi“, zimski centar Karaul, Planina Konjuh
Banovići	Pećinski sistem Borovac bogat pećinskim nakitom, planinski motel „Zlaća“ udaljen 12 km od Banovića, jedan je od najboljih planinsko-rekreativnih centara Tuzlanskog kantona
Kalesija	Atik-džanuha stara preko 300 godina; novoizgrađeni moteli i restorani
Čelić	Dani jagodastog voća
Teočak	Jezero Sniježnica, bogato raznovrsnom ribom
Doboj-istok	Ostaci materijalne kulture, stećci i nišani;

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Razvojni model Tuzlanskog kantona

- Scenarij restrukturiranja i repositioniranja s naglašenom promocijom na tržištu, uz nužnu afirmaciju načela održivog razvoja. Resursna osnova, organizacija, dokumentacija.... čine zavidnu osnovu za uspješan razvoj.

Vizija:

destinacija zdravlja i oporavka, milenijskog naslijeđa, multikulturalnost i tolerancija, izvorna priroda

Ciljna tržišta:

turisti orijentirani na zdravlje, oporavak, kulturu i povijest, ekoturisti, poslovni subjekti; srednje i visoka platežna potražnja; zemlje iz bližeg okruženja, Europa, daleke zemlje, domaće tržište

Ciljevi:

razvoj i izgradnja turističke infrastrukture; poticanje razvoja komplementarnih djelatnosti i proizvoda; izgradnja brenda; snažna promocija; edukacija i osposobljavanje kadrova; razvoj institucionalnog sistema podrške i poticaja; turizam kao „metoda razvoja“; razvoj svijesti stanovništva za održivi razvoj i za turizam

Pozicioniranje:

na tržište koje traži zdravlje, oporavak, zagonetne priče milenijske povijesti i izazove prirode

Prodajna poruka:

sa znom soli do obilja zdravlja, ugone i izazova; od milenijskog naslijeđa do spleta kulture i civilizacije; netaknuta priroda i domaćinstvo ljudi

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008.-2018

Portfelj proizvoda – budući Tuzlanski kanton

Atraktivnosti

velika	Zdravstveni (banje) turizam Ekoturizam	Sportsko – rekreacijski turizam Lovno ribolovni turizam Seoski turizam	
srednja	Vjerski turizam Poslovni kongresni turizam Izletnički turizam	Kulturni turizam Odmorišni turizam Tranzitni turizam Gastroturizam	
mala			
	velika	srednja	mala

Konkurentnost

Zakon o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, 2017. (Prijedlog)

- Ovim zakonom uređuje se
 - planiranje i razvoj turizma na teritoriji Federacije BiH
 - finansiranje turizma i podsticajne mjere,
 - uslovi i način obavljanja turističke djelatnosti i turistički subjekti,
 - turističke agencije,
 - turistički vodič,
 - turistički pratilac,
 - turistički animator,
 - usluge u turizmu,
 - promocija i unapređenje turizma,
 - turističke organizacije za promociju turizma,
 - registar turizma,
 - inspekcijski nadzor i
 - druga pitanja od značaja za razvoj i unapređenje turizma.

Zakon o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, 2017. (Prijedlog)

- Planska dokumenta su:
 - Strategija razvoja turizma;
 - Plan promocije turizma;
 - Master plan;
 - Marketing plan;
 - Program razvoja turističkih proizvoda.

Zakon o turizmu Federacije Bosne i Hercegovine, 2017. (Prijedlog)

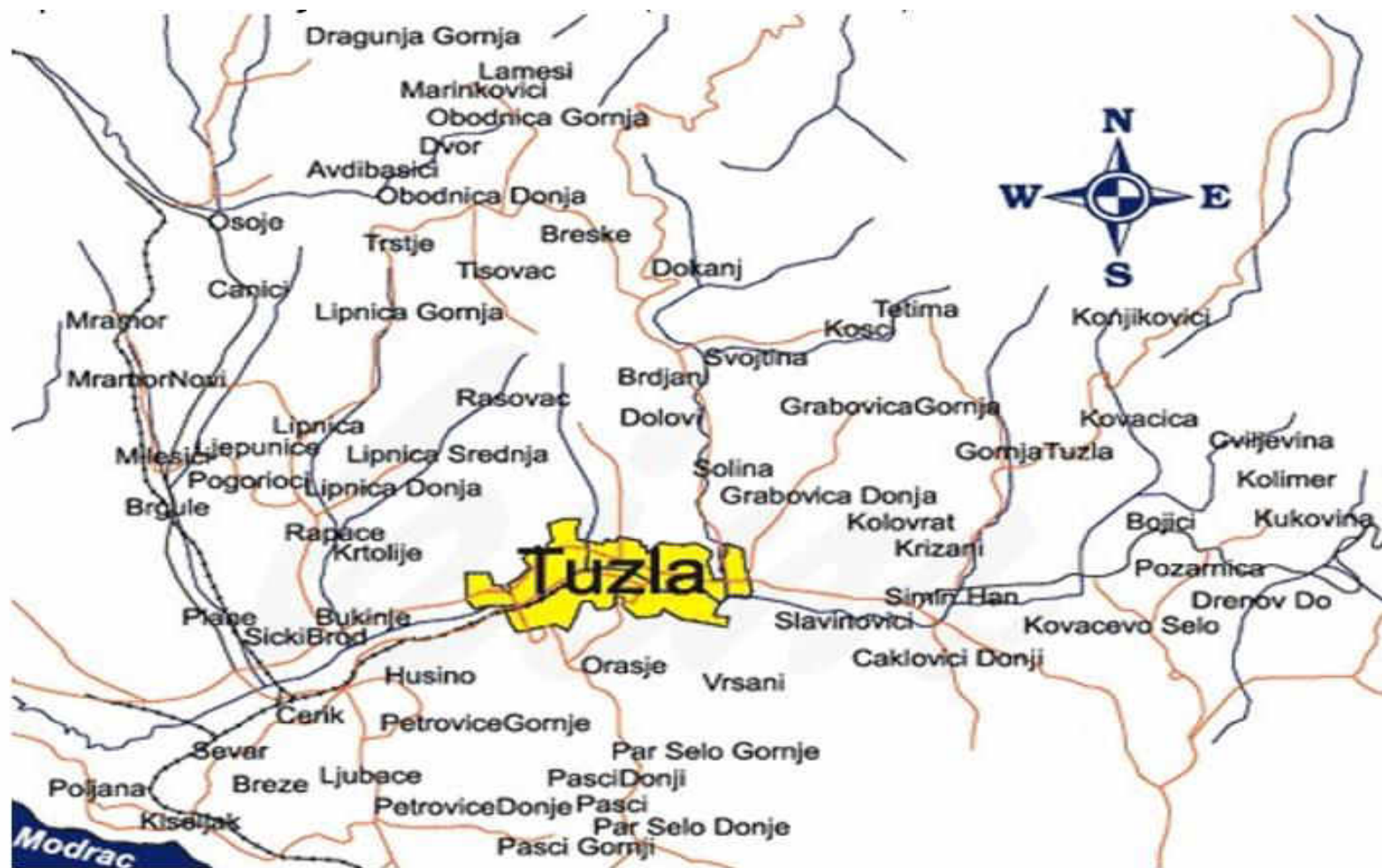
- Poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma su:
 - izrada projekata o nepokretnostima za turističke namjene;
 - istraživanje, razvoj i izrada elaborata o održivom korištenju i upravljanju turističkim prostorom;
 - izrada studije izvodljivosti i koncepta razvoja turističke lokacije, odnosno prostorno-tehnološke cjeline od značaja za turistički razvoj;
 - upravljanje projektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture od značaja za razvoj turizma;
 - upravljanje mjestom za odmor kao cjelovitim resursom uz obezbjeđenje zajedničke promocije i prodaje turističkog proizvoda mjesta za odmor, uređenje prostora, zaštite životne sredine, postavljanje turističke signalizacije;
 - finansiranje i realizacija projekata izgradnje i uređenja građevinskog zemljišta i projekata izgradnje turističke infrastrukture u cilju realizacije turističkih projekata;
 - finansiranje projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture i upravljanje objektima turističke suprastrukture.

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

Grad Tuzla je administrativno sjedište, te privredni, kulturni i obrazovni centar Tuzlanskog kantona i ekonomske regije sjeveroistočna BiH⁹ koja zahvata površinu od 7.263,6 km², što čini gotovo 15% teritorije BiH, na kojoj živi preko milion stanovnika, tj. 1/4 stanovnika BiH.

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

- Izazovi pred razvojem sektora turizma u općini Tuzla su sljedeći:
 - diverzificirati i pojačati turističku ponudu razvojem i snažnom promocijom različitih vidova turizma: zdravstveni (banjski) turizam, poslovni, kulturni, memorijalni, receptivni, eko-turizam itd.
 - definisati turističke brendove u nekim ključnim područjima upotrebljavati geografski položaj općine za tranzitni turizam i ulaganja
 - poboljšati saradnju sa susjednim općinskim/regionalnim turističkim tržištima
 - privesti kraju proces privatizacije turističkih kapaciteta
 - obezbijediti balansiran razvoj sektora turizma širom općine
 - povećati prodaju domaćih turističkih proizvoda i usluga u uslovima jake konkurencije iz susjednih općina/regija BiH
 - razviti veze sa raznim ključnim turističkim sektorima iz regije, npr. lov i ribolov (posebno u Posavini, kao zasebnoj atrakciji), zimski, ljetni, zeleni, avanturistički sportovi, planinarenje)
 - poboljšati i intenzivirati promociju turističkih potencijala Tuzle na regionalnom i državnom nivou i na stranim tržištima
 - povećati nivo turističkog poduzetništva s ciljem stvaranja više MSP u sektoru
 -

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

4.1. Vizija

Vizija za Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u općini Tuzla je pripremljena na osnovu analize trenutne situacije i identifikovanih razvojnih potencijala, tako da pruži osnovu za održiv razvoj turizma u narednih 15 godina.

Vizija se zasniva na novoj filozofiji razvoja, te stavlja akcenat na uravnotežen razvoj kapaciteta turističkog sektora, ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta. To je zajednička vizija svih onih koji su svojim radom doprinijeli izradi ovih Smjernica i glasi:

***Tuzla: višemilenijsko mjesto
zdravlja, kulture, znanja i tolerancije
- jedinstvena turistička atrakcija
u jugoistočnoj Evropi.***

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

- U skladu sa identifikovanim komparativnim prednostima, ali i strateškim usmjerenjima proizašlim iz SWOT analize, definirana su tri strateška cilja koji daju detaljan razvojni okvir koji će svojom implementacijom doprinijeti realizaciji vizije razvoja sektora turizma u općini Tuzla.
- **Ti strateški ciljevi su:**
 1. Razvijeni i promovirani turistički potencijali i jedinstven imidž, s fokusom na kulturni i zdravstveni turizam
 2. Jaki ljudski resursi angažirani u sektoru turizma
 3. Razvijeni institucionalni kapaciteti i sistemi poticaja u sektoru turizma

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

Razvijeni i promovirani turistički potencijali i jedinstven imidž, s fokusom na kulturni i zdravstveni turizam

- Turistički brend općine Tuzla razvijen i opće prepoznatljiv
- Promet u oblasti turizma povećan na osnovu poboljšane atraktivnosti turističke ponude
- Saobraćajna i prateća infrastruktura na području općine prati ekspanziju iskorištenja turističkih potencijala
- Razvijena cjelovita turističko - banjska ponuda

Jaki ljudski resursi angažirani u sektoru turizma

- Profesionalna lica angažirana i umrežena u razvoju turizma općine
- Građanstvo općine Tuzla animirano za aktivno učešće u razvoju turizma
- Uspostavljena čvrsta i funkcionalna saradnja naučno-obrazovnih institucija i aktera u oblasti turizma

Razvijeni institucionalni kapaciteti i sistemi poticaja u sektoru turizma

- Unaprijeđena promocija turističkih kapaciteta i usluga i povećan stepen informisanosti o njima
- Povećana investiciona ulaganja u sektoru turizma djelovanjem stimulativnim mjerama
- Uspostavljene i međusobno povezane adekvatne institucije za razvoj turizma na nivou općine Tuzla

Strateške smjernice razvoja i promocije turizma u Općini Tuzla, 2007.

- **Prioritetni cilj:** Uspostavljena čvrsta i funkcionalna saradnja naučno-obrazovnih institucija i aktera u oblasti turizma

2.3.1. Mjera: Planski pristup unapređenju tržišta rada u turizmu i pratećim djelatnostima

- 2.3.1.1. Povezivanje svih bitnih aktera u oblasti turizma sa biroom za zapošljavanje i obrazovnim ustanovama koje educiraju kadar za promociju i razvoj turizma u općini Tuzla

2.3.2. Mjera: Razvoj i primjena inovativnih turističkih proizvoda

- 2.3.2.1. Podrška i afirmacija kreativne industrije na podizanju kvaliteta turističke ponude
- 2.3.2.2. Razvoj sadržaja i turističkih paketa omladinskog turizma
- 2.3.2.3. Osnivanje Banke turističkih mogućnosti općine Tuzla

2.3.3. Mjera: Izgradnja apsorpcijske moći aktera u domenu turizma za korištenje pretpristupnih fondova EU i sredstava drugih donatora

- 2.3.3.1. Osnivanje centra za obučavanje aktera razvoja u općini Tuzla (s fokusom na sektor turizma)
- 2.3.3.2. Uključivanje aktera razvoja sektora turizma u članstvo evropskih i drugih međunarodnih strukovnih organizacija i udruženj

Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

Sadržaj

UVOD	4
CILJEVI STRATEGIJE	4
METODOLOŠKI PRISTUP IZRADI STRATEGIJE.....	4
ANALIZA STANJA TURIZMA OPĆINE ŽIVINICE	6
PREGLED GLAVNIH TRENDOVA NA TURISTIČKOM TRŽIŠTU.....	6
PROFIL OPĆINE ŽIVINICE KAO TURISTIČKE DESTINACIJE.....	7
<i>Osnovni podaci o općini Živinice: prostorna i ekonomska obilježja</i>	7
<i>Analiza turističke resursno-atraktivne osnove</i>	8
<i>Analiza interesnih grupa</i>	13
SWOT ANALIZA I KLJUČNI FAKTORI USPJEHA.....	19
STRATEŠKI MODEL RAZVOJA TURIZMA	21
VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA TURIZMA	21
<i>Strateški cilj 1: Uspostavljanje efikasnog destinacijskog menadžmenta</i>	27
<i>Strateški cilj 2: Razvoj portfolija turističkih proizvoda</i>	31
<i>Strateški cilj 3: Razvoj turističke infrastrukture i poticajnog ambijenta za razvoj turizma</i>	41
AKCIONI PLAN	45
LJUDSKI POTENCIJALI.....	45
ORGANIZACIJSKI FAKTORI.....	45
IMPLEMENTACIJSKE AKTIVNOSTI	46

Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

Ilustracija 3. Ključne turističke atrakcije na području općine Živinice

Džebarska džamija. Na području Džebara, općina Živinice postoji nadaleko čuvena Džebarska džamija, najstarija na području TK, a jedna od najstarijih u BiH. Izgrađena je 1463.godine u vrijeme Sultana Mehmeda II El-Fatiha. U dvorištu džamije se nalazi Muzej „Džebarska džamija“ u kojem se nalaze eksponati narodnih nošnji iz nekadašnjih vremena, vrijedne fotografije i pisani dokumenti, koji svjedoče o prošlim vremenima ovog kraja, tako da se ljudi mogu vratiti u prošlost i nekadašnji život ovih prostora. Legenda koja se vezuje za Džebarsku džamiju kaže da su Turci nakon što su osvojili utvrdu Gradinu odlučili sagraditi džamiju na toj lokaciji. Međutim, sljedeće jutro sva građa je bila uredno složena na drugoj lokaciji, 300 metara dalje. To je bilo dovoljno da se svi slože da je Božja volja da džamija bude sagrađena na tom mjestu, gdje i dan danas stoji. Svake godine u mjesecu augustu se u Džebarskoj džamiji održava tradicionalni mevlud na kojem se okupi oko 10.000 ljudi.

Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

Rajsko jezero Bašigovci je već duži niz godina prepoznato kao ugodno mjesto za jednodnevni odmor i rekreaciju posjetilaca iz svih dijelova BiH, a među kojima prednjače posjetioči iz općina Tuzlanskog kantona. Bašigovačko jezero u narodu poznato još i kao “Rajsko jezero” je kopovskog tipa nastalo je 1984. godine kada je obustavljena eksploatacija rude uglja. Dugo je oko 400 a široko oko 350 metara sa maksimalnom dubinom oko 40 metara na sredini.

U ljetnim mjesecima jezero je prava oaza za kupače, skakače u vodu i brojne ljubitelje odmaranja na plaži. Za vrijeme sezone kupanja, jezero Bašigovci dnevno posjeti i do 2.000 kupača, što znači da se po posjećenosti nalazi odmah iza Panonskih jezera u Tuzli. Lijepo uređena plaža može se iskoristiti za šetnju, uživanje na svježem zraku i sportskim aktivnostima kao što su odbojka, ribolov, fudbal i slično

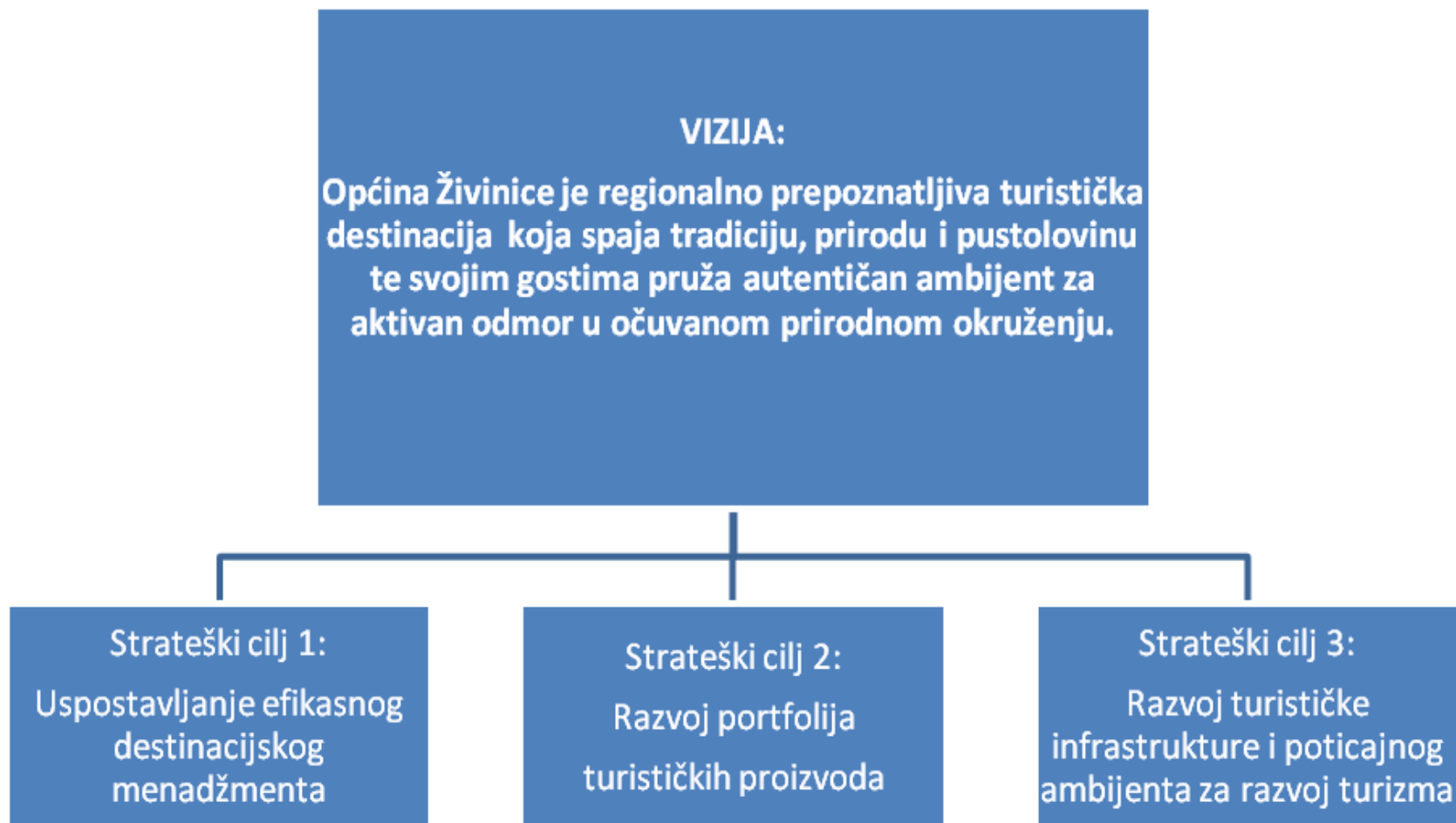

Izletište Toplice. Termalni izvori na Topličkom polju u jugoistočnom dijelu općine Živinice stvorili su specifična jezercica i vodotok pun malih slapova koji su uz topla isparenja i plodno zemljište omogućili nastajanje jedinstvene flore i faune. Rijeka Toplica je desna pritoka rijeke Spreče a izvire ispod planinskog vrha Jasičak (689) koji ujedno predstavlja i najviši vrh jugoistočnog dijela područja Živinica.

Izvor je nekada činio bazen promjera do 20 m odakle je voda dalje oticala preko platoa Lukavičkog polja koji je izdignut za nekih 10 m iznad ravnice rijeke Spreče. U

Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

Strategija razvoja turizma Općine Živinice 2019 – 2024, 2019. (Nacrt)

Matrica turističkog proizvoda Općine Živinice 2024.

Atraktivnost	Visoka		Kulturni turizam/Turizam temeljen na kulturno-historijskom naslijeđu Pustolovni/adrenalinški turizam	Ruralni turizam Gastro turizam Biciklizam
	Srednja		Ribolov Treking i planinarenje Tranzitni turizam	Omladinski turizam
	Niska		Eko turizam – turizam posmatranja ptica i ostalog životinjskog svijeta Vjerski turizam	
		Niska	Srednja	Visoka

Konkurentnost

HVALA NA PAŽNJI

Dr.sc.Bahrija Umihanić, red.prof.

- e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba i bahrijau@bih.net.ba
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 309
- **KONSULTACIJE ZA STUDENTE SMJERA EKONOMIJA**
- Ponedjeljak : 12:15 -13:00;
- Utorak: 12:15 -13:00;
- U drugim terminima po zahtjevu studenta
- (korespodencija za najavu putem mejla bahrija.umihanic@untz.ba)
- **KONSULTACIJE ZA STUDENTE MENADŽMENTA U TURIZMU**
- U terminima za redovne studente
- U terminima predavanja, sat prije ili sat poslije uz prethodnu najavu studenta